

Grass miettii onko hän velkaa vai syyllinen

Keijo Virtanen (sitaatti)

Günter Grass: Sipulia kuoriessa (suom. Oili Suominen)

“Varmaa tietoa ei ole siitä, olenko vankileirillä oppinut olemaan vääntelelemättä naamaani.”

Kun ihminen ikääntyy, menneiden muistelu lisääntyy, sanotaan. Se on luonnollista, ilman ikääntymistä ei olisi mitä muistella. Grass julkistaa muistele- mistaan; sipulinkuorintaromaanissa kaivellaan esiin sitä mitä *Peltirummun* ja *Koiranvuosien* perunapelloilta jäi keräämättä. Harmi että sipulinkuoriminen on paljon käytetty vertauskuva suikaleisten kerroksien avaamisesta. Toimi- va se kuitenkin on: sipulinkuorimisessa inhotus nostaa veden silmiin, Grass päästää kerroksistaan taas kerran esiin natsismin hajun. Tämä on painottunut romaanin herättämässä keskustelussa – kun taas kirja kertoo syvimmällään pääasianaan sen kuinka pikkuporvarillinen kauppiaan poika kasvaa aikuiseksi, ja kirjailijaksi. Ammattitaito siihen tulee aivan muusta kuin kirjoittami- sesta.

Niin kaupan saatavien perinnässä kuin mustan pörssin kaupoissakin Günter oppii tavaroiden moninaisuuden, aineksien, materiaalien ja määrien loputto- man luetteloinen ja kirjanpidon. Ja vaihtoarvon: tässä vaiheessa – kirja on julkaistu vuonna 2006, sen kuvaama aika alkaa toisen maailmansodan syyt- tymisestä – tavaramäärät ja niihin liittyvät tapahtumat vaihtuvat tekstiksi. Mut- ta kuten talouselämässä voitonkerääminen ja kieroutunut keinottelu estää 1:1 vaihtoarvon toteutumisen, tapahtumienkaan muistelu ei ole suoraa:

“Se mikä jää mieleen ilmaantuu kutsumatta, esiintyy toisella ni- mellä, rakastaa valepukuja. Ja usein muisti myös antaa vain epä- määräisiä ja eri tavoin tulkittavia tietoja. Sen seula on milloin har- va, milloin tiheä.”

Vuodot – vertaa liiketalouden tappiot ja voitot – eivät kuitenkaan ole aivan merkittäviä, melkeinpä sivuasioita, sillä Grass pyrki selvittämään onko hän jotakin velkaa, ja samalla, onko hän syyllinen. Omaelämän kirjoittaminen edellyttää rehellisyyttä. Henkilökohtaisuutta ei voi toinen tarkistaa 1:1. Kun varmaa tietoa ei voi olla, voimme vain toivoa että Grass on kirjoittamisessaan oppinut olemaan vääntelelemättä muistoja. Periaatteessahan hän ei suinkaan kuori suikaleita, vaan juuri päinvastoin: kokoaa muistojensa suikaleista teks- tiä, joka tiivistyy kirjaksi (kun taas sipuli kuoriessa hajoaa tyhjäksi).